

Štajerci skup. Deželne priklade se računijo po dači in torej nosi kmetško ljudstvo ogromno večino deželnih stroškov, katere mu mesta, trgi in veliki posestniki nalagajo. Kmetških 23 poslancev ne opravi nič zoper 4 graške, 6 trgovinskih poslancev, zoper 15 mestnih in 12 poslancev velikega posestva, t. j. skup zoper 37 jim nasprotnih poslancev. Očividna mestjanska in liberalna manjšina gospoduje nad ogromno kmetško večino. Ptuj, Ormuž, Središče, Ljutomer in Rogatec štejejo skup 4313 prebivalcev in plačujejo 16.780 fl. davka ter volijo enega poslanca. Kmetških ljudi samo v ptujskem in rogačkem okraju pa živi 55.437 duš, ki plačujejo 104.639 fl. davka, toda poslanca volijo le enega. Ako še 6 poslancev iz trgovinskih zbornic tudi pri mestih v poštev vzamemo, tedaj pride na Štajerskem na 22 velikih posestnikov in na 6660 fl. jihove dače 1 poslanec, pri mestih na 5715 in 15.600 fl. davka 1 poslanec, pri kmetih pa na 37.400 ljudi in 78.300 fl. dače tudi 1 poslanec. Tako so pri nas v liberalni, nemško-vstavoverni dobi razdeljena politična bremena in pravice. Ali ni tedaj kmetški človek neizmerno zabit in neumen, ako še sedaj, ko mu je itak že politična pravica po volilnem redu silno pristrižena mestom na korist, kopni in gori pri volitvah za kandidate, katere mu mestni in tržki liberalci priporočujejo? Sicer pa je razvidno, da imamo vsi avstrijski domorodci, zlasti pa kmetški ljudje, sveto politično dolžnost, z vsemi pripuščenimi sredstvi delati na to, da se volilni redi predrugačijo in neopravičeno politično jerobstvo liberalne stranke odpravi. V prvi vrsti na to delo so poklicani naši prihodnji poslanci in torej se naj isto od njih pred volitvijo razločno tirja. Po sedanjem volilnem redu je vse drugo še tako vrlo delovanje kmetških poslancev v deželnem zboru blizu toliko, kakor bob v steno; ne opravijo nič. Prihodnjič bomo še nekoliko razlagali, zakaj naši slovenski poslanci v Gradecu brez uspeha sedet hodijo.

Gospodarske stvari.

Šampinjon dobra jedilna goba in kako se prideluje.

M. Šampinjon, *Agaricus campestris*, Champignon, je posebno izvrstna sorta jedilnih gob, ker se pa lahko z drugimi strupenimi gobami zamenja in iz tega lahko velika nesreča nastane, zategadelj hočemo tukaj o ti vrsti gob bolj natanko govoriti. Šampinjon je okrogel, zgoraj nekaj ploščnat, kocen je kratek pa debel, krajci klobukovi so h kocenu pritrjeni; ko iz zemlje pride, se ga pa odtrgajo, ko se goba dalje razvija in potem nekaj razčesani postanejo. Nekteri ostanki se tudi še kocena držijo. Klobukova površina ni nikdar popolnoma gladka, barve je bele, proti sredi več manj umazane, včasih sive, včasih rudečkasto-sive. Prevlčena je z kožico, ki se proti sredi lahko olupiti da. Spodnji del

klobuka je z mnogimi tenkimi listki preprežen, ki so najprej, dokler je goba še mlada, beli, pozneje pa lepo rožnato-rudeči in slednjič popolnoma črni. Ko goba enkrat toto barvo dobi, je že prestara in se mora kakor strupena zavreči. Meso je gobasto, belo, neprozorno in na zraku nikdar plavo ne postane pa tudi zeleno ne, če se riba. Sok je čist ko voda in nikdar ni mlečen. Kakor skušnja uči so vse gobe, ki na zraku svojo barvo v sivo ali zeleno spremené, ki imajo mlečnat sok in neka-košen neprijeten, strupen duh, za človeka strupene in smrtne. Če se na strupene gobe močen jesih vlije, postanejo brž črne, kar se z pravim šampinjonom nikdar ne zgodi. Šampinjon se nahaja divje po pašnikih in drugih tratah, najbolj ga pa umetno na gredah prirejajo in to poleti na prostem, pozimi pa v toplih vrtnih hišah ali pa v kletih. Za šampinjonovo gredo je suh kraj najbolj sposoben, ki mora pa poleti v senci biti. Za napravo take grede se jemlje najpoprej črvti konjski gnoj brž iz hleva, ki pa je najmanj že teden dni za nastelj služil, izločijo se iz njega kolikor najbolj mogoče vsi slamnati deli in natlači se ga na suhotnem kraju več črevljev visoko v podobi gnojne grede, se prav trdo stepta in o suhem vremenu z vodo poliva, da se začne ugrevati. O deževnem vremenu ga ni treba polivati, marveč je treba skrbeti, da na drugi strani premoker ne postane. Ko se je gnoj dosti ugreel in znotraj že prek in prek osivel, se ves kup premeče in predela, da pride zvnajni gnoj na sredo, se polije, če se je usušil, in slednjič se pusti, da vreje, dokler da gnoj rujav, vendar pa ne premoker ne presuh, postane, ampak tako, da se sprejema med seboj in je jedrat. Z tako pripravljenim gnojem se potem greda za šampinjone tako-le naredi: Za podlago se ji dene plast gnoja za dva črevlja široka, ki se trdno stepta. Na to pride druga, tretja in četrta plast, katerih vsaka se posebej stepta toda tako, da navzgor vedno bolj cela greda ozka prihaja in dobiva nekakošno obokano podobo nad dva črevlja visoko. Zdaj se greda pusti, da se nekaj dni ugreva, kar se o suhotnem vremenu z polivanjem pospešuje. Ko greda ni več prevroča, se vzame šampinjonova belina ali zalega ali seme iz starih šampinjonovih gred, t. j. namreč prst skozi in skozi z nekako belo nitkasto snovijo preprežena in prevlečena. Ta prst se razdrobi v drobne kosce po 3—4 palce velike in posadi se ob gredinih roboh 4 palce od površine in po 12 palcev vsak-sebi. Tako se nasade nekatere vrste po 6 palcev druga od druge. Vse to se potem z slamnatim gnojem pokrije po 3—4 palce na debelo. Gnojna odeja se mora pa po 3—4 dneh zopet proč vzeti in greda z šeško ali široko leseno lopato, z kakoršno se navadno gnoj na vozu zbija, polagoma zbije in potlači, da se zalega ali seme z gnojem sprime. Na to se zopet z slamnatim gnojem greda pokrije. Črez teden dni se odeja slamnatega gnoja zopet proč vzame in pogleda ali se je seme že

prijelo, kar se lahko spozna na tem, da nitke plesu podobne gnoj preprežajo. Ko bi se to v štirinajstih dneh ne zgodilo, se morajo šampinjoni na novo posaditi. Če se je pa seme prijelo, pokrije se z tenko plastijo drobne prsti, ki se potem, le na površini ne, z črstevega gnoja in črez teden dni z novo tako plastijo pokrije. Črez teden dni se obe gnojni plasti preč denete, greda se osnaži vsega smetja in pokrije se z debelo plastijo dolge nastelje. Na to nastelj pride jeseni na prostem še plast gnoja.

Štirinajst dni pozneje se začno šampinjoni pobirati. Pa ne poberó se vsi ob kratki, ampak le po potrebi. Vsakih tri dni se odeja sname in gobe poberó, kar se tri mesece goditi more. Sicer so še drugi načini si šampinjone vzrejevati, vendar pa je vse poglavitno v tem zadržano, kar smo tukaj povedali. Šampinjoni se rabijo za najokusnejše pomačke (sose) in še za druge jedi.

Bolena breskvina drevesa ozdraviti. Zaduja leta je po naših vrtih in vinogradih mnogo breskvinih dreves poginilo. Treba je misliti, kako ti nesreči v okom priti. Dober pomoček je ta, da se breskvam okoli debla prst odkoplje in zemlja z plastijo lesenega oglja pokrije. Take breskve zopet krepko rastejo in obilni sad obrodijo, ki se po svoji sočnosti in dobrem okusu odlikuje.

Kako gosénice na drevju pokončati. V ta namen se vzame ponva, v kateri se oglje vžge in podpiše. Ko oglje že žari, se vsuje nanje v prah stolčena smola z žveplovim prahom pomešana. Tako zapaljena ponva se nese pod drevo, na katerem so gosénice, tako da se dim med vejave razkaja. Gosénice se po dimu upijajo in ali z drevesa pocepajo ali pa na drevesu poginejo. Tako priporoča neki francoski vitnar. Skušnja ni nobena težava.

Sejmovi. 29. okt. sv. Juri pri Celju, Muta, Koprivnica, Cmurek, sv. Tomaž pri Veliki nedelji.

Dopisi.

Iz mariborske okolice. (Seidlov šolski račun.) Že tretje leto je bila kamška šola na prodaj. Mariborska hranilnica že od 1. novembra 1875 ni dobila obresti od 5000 gld., koje so si kamške srenje pri stavljenji nove šole pod vodstvom mogočnega Seidla izposodile. Radovedni srenjski predstojniki in šolski odborniki se vendar enkrat potrudijo in gredo v hranilnico prašat, kako je veleumni g. Seidl obresti plačeval, ktere so mu trije srenjski predstojniki iz Rosbaha, Brestenice in Jelovca vsako leto ob pravem času izročili in tudi morali izročiti kot načelniku in nadzorniku kamške šole. Nikdar ni pozabil tirjati deležnine, a pozabil je vendar le skoro vsako leto ob dolo-

čenem času doplačati. Mariborska hranilnica jim pismeno izroči: Kamničani so dolžni od 1. novembra 1875 že do 1877. leta 875 gld. obresti in zakasnenih obresti (Verzugszinsen) 52 gld. 50 kr., tedaj skupaj 927 gld. 50 kr. 4346 gld. še je kapitala, toraj se je 654 gld. odplačalo, pa Kamčani so 273 gld. 50 kr. več dolžni v hranilnico, kakor so bili iz nje pred desetimi leti kapitala ali dolga dobili. Plačali so pa v teh letih blizu 8000 gld. Zakasnjene obresti ali (Verzugszinsen) pa tudi veliko znašajo, ktere bi moral po človeški pameti gotovo tisti plačevati, kateri jih zakrivi, in ti so: leta 1867. 6 gld., 1868. 46 gld. 30 kr., 1869. 19 gld. 4 kr., 1870. 31 gld., 1871. 5 gld. 58 kr., II. polovice 1871. 3 gld. 50 kr., 1872. 5 gld. 25 kr., II. polovice 1872. 1 gld. 30 kr., 1873. 28 gld. 4 kr., 1874. 15 gld. 55 kr., II. polovice 1874. 10 gld. 30 kr., I. polovice 1875. 5 gld. 5 kr., skupaj 176 gld. 91 kr.

Srenje Rosbah, Brestenica in Jelovec so večidel v redu plačevale, le Kamca, v kateri je bil Seidl srenjski predstojnik, je še od leta 1876. dolžna 173 gld. 7 kr. po njegovem računu. Za kamško šolo se potrebuje zdaj vsako leto 635 gld., in sicer plačuje Kamca 173 gld. 7 kr., Rosbah 205 gld. 83 kr., Brestenica 167 gld. 16 kr., Jelovec 56 gld. 6 kr., Šober 32 gld. 88 kr., skupaj 635 gld.

V računu pa najdemo od srenje Šober le od 17 števil ali posestnikov (ker druge spadajo v faro sv. Križa), ki 350 gld. direktnega davka plačujejo, zaostanke (Rückstände) od leta 1865 do 1876. Omenimo le samo slednji dve leti. V preliminaru tirja od Šobra 32 gld., v računu pa od leta 1875 zaostanek 103 gld. 32 kr., leta 1876 zaostanek 136 gld. 36 kr. Vsi ti zaostanki se nam ne zdijo pravilni od 17 števil proti onim srenjam, ki imajo po 70 in 100 števil. Zakaj da se tudi od Šobrijanov ni tirjala vsake leto deležnina, nam je nerazumljivo.

Nekaj Rosbačanov spada v faro sv. Križa, od teh je pa le vzel 218 gld., kakor potrdila kažejo kot načelnik šole sv. Križa. Po tirjatvi srenjskih predstojnikov in šolskih odbornikov za šolske račune je rekel g. Seidl: Ich werde zuerst eine Bezirksschulrathssitzung halten, und dann eine Ortsschulrathssitzung in Gams. (Imeli bomo najprej okrajni šolski svet in potem krajni šolski svet v Kamci.)

Predložil je tudi resnično vse račune okrajnemu šolskemu svetu, kateri je račune potrdil, kakor sledi: An den Ortsschulrath in Gams.

Die Rechnungen des Ortsschulrathes Gams für die Jahre 1869 bis inclusive 1876 wurden mit den Empfängen und Ausgaben geprüft, in diesen sowohl als in den Beilagen für richtig befunden, nur hat der Rechnungsleger die Quittungen über die pro 1876 für das Wiesthaler'sche Capital und jene des Armenfondes in Gams nachzutragen. Für den Rechnungsleger resultirt ein Guthaben von 45 gl. 94 kr. Die Rechnung wird genehmigt und sind hievon die